

**ЖИВКА ДРАГНЕВА**  
**ДЖОН ГОЛСУЪРТИ (1867–1933)**

[chitanka.info](http://chitanka.info)

С Джон Голсуърти, починал преди тринадесет години, съвременната английска литература изгуби един от най-значителните си представители, един от ония издигнати умове, които в едно време на хаос и заблуда, на алчност, омраза и груб материализъм, имаха смелостта да вярват в силата на доброто и да търсят в живота човечност и поезия. Никой от съвременниците му не е дал такава богата и художествена картина на своята среда, никой не е успял да плени и завладее четеца така, както това се удаде на Голсуърти. В ред романи той рисува само едно голямо семейство и ни приковава със своя разказ чрез майсторството на художник, отдаден изцяло на своето изкуство, чрез силата на един дух, пропит с разбиране и любов към човечеството. И затова неговите романи ще останат за идните поколения не само като художествени изображения на една епоха, но и като паметници на едно чисто и дълбоко изкуство, което успокоява и облагородява.

Джон Голсуърти произлиза от семейство, принадлежащо към повисшата и заможна буржоазна класа в Англия. Той учи право в Оксфорд и се отдава на адвокатска кариера, която напуска към 1890 г., за да се посвети на литературата. Първите му работи — един том разкази — (1897) и романите: „Жослен“ (1897), „Фарисеите“ (1904), „Братство“, (1907) и др. го направиха бързо известен и в Англия, и на континента, особено в Германия и Франция, дето веднага забелязаха и оцениха деликатния му и дълбок дар на разказвач от първа степен. Истинска слава му донесоха обаче редицата романи под общ надслов „Форсайт Сага“, в които той, чрез образите на членовете от голямото семейство Форсайт, рисува Лондонското общество от последните двадесет години на миналия век до днешно време. Тук той изобразява главно заможната средна класа в Англия, представя нейната материална и духовна култура, а наред с това и особеностите на английската душа, на английския темперамент и характер, английското самообладание и въздържаност в областта на чувствата, които обаче пак могат да бъдат силни и непосредствени. Всичките действащи лица в тия романи — братя и сестри, бащи и синове, братовчеди и внуци — тъй различни по характер и вкусове, са все пак свързани чрез оная необяснима връзка, която прави семейството силно и подобно на държава в миниатюр. Сам произлизащ от тая среда, авторът ни разкрива тия образи от всички страни, рисува техния стремеж към

благосъстояние, посочва как старите тегнат със своя авторитет над младите, но постепенно отстъпват от местата, дето са се стремили вечно да господствуват, и най-после изчезват, жалейки за тоя живот, от който никога не им се е вярвало, че ще трябва да се отделят.

В другите си романи, които не влизат в серията на „Форсайт Сага“ и нейното продължение „Череловата хроника“, Голсуърти засяга и други, по-нови проблеми. В повечето обаче темата остава все същата — душевно равновесие, постигнато с упорита, но скрита за чуждите погледи борба, живот в рамките на строго установени, непоколебими жизнени принципи. Тая тема може да се нарече едностранчива; едностранчив е до голяма степен и начинът, по който тя се развива и разработва, но тъкмо в тая едностранчивост лежи величието на автора, който, разказвайки живота и съдбините на едно само лице през ред години, влага в създадения образ общочовешки черти и дава наред с това вярно и художествено изображение на епохата и средата.

Като майстор разказвач и блестящ познавач на човешката душа Голсуърти се проявява и в писания през време на войната роман „Над всичко“, и както на почти всичките му романи, и на този не липсва социална отсенка. Тънък хумор и лека ирония са и тук характерни за неговия разказ, също дълбокото чувство за природата, което придава на тоя разказ особен поетичен блясък.

Но Голсуърти — който рисува хората, без да ги съди, защото за него, великия сърцевед, не съществува човешка злина — се стреми и да преобрази, и облагороди обществото. Това е тенденцията и на неговите драми. Те са повечето кратки пиеси със социални, дори социалистически тези. В „Покривът“ и „Сребърната табакера“ напр. той особено въстава против социалните неправди и издига глас за защита на обидените от живота и обществото. И той съумява да вложи и в техните образи черти на благородство и душевно величие. Поради това тия негови драматични опити ще запазят, въпреки някои недостатъци предимно от технически характер, въпреки често разтегнатия диалог и липсата на действие, значението си като документи за проблемите, които са тъй характерни за нашето време.

Освен като художник, Голсуърти остави голямо наследство и като общественик и идеите, които той се стремеше да прокара, от сега нататък ще има да се преценят и наложат. По негов почин се създаде международният Пен Клуб, в който, само пред омаята на неговата

силна и благородна личност, стихнаха толкова лични амбиции и дребнави домогвания. Това дело, на което той през последните години бе посветил най-голямата част от времето и силите си, за чието преуспяване без колебание даде присъдената нему Нобелова премия, бе изникнало от непоколебимото му убеждение, че на изкуството се пада ръководно място в живота и че светът може, чрез усилията на художници и мислители, да стигне до мир, разбирателство и човечност. Светът беше вече оценил неговите усилия и единичните гласове, които понякога се издигаха против него, бързо се заглушаваха във възторга и всеобщата почит, с които бе окръжен. Защото всички съзираха в него рядко издигнатата личност, ратуваща за най-светли цели, почитаха големия художник, воплотил в своята творба толкова красота и човечност.

Живка Драгнева

# ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

**МОЯТА БИБЛИОТЕКА**



<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.